

Actualisatie nader onderzoek otters survivalterrein

17 oktober 2023

Kenmerk R002-1274972JNA-V03-hme-NL

Verantwoording

Titel	Actualisatie nader onderzoek otters survivalterrein
Opdrachtgever	Gemeente Leeuwarden
Projectleider	Elise Koole
Auteur(s)	Sharon ter Haar
Tweede lezer	Adrie van Hooff en Elise Koole
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Jeroen Nagtegaal en Tjebbe Leen
Kenmerk	R002-174972JNA-V03-hme-NL
Aantal pagina's	12 (exclusief bijlagen)
Datum	17 oktober 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel onderzoek.....	4
1.2	Leeswijzer.....	4
2	Plangebied en beoogde ontwikkeling.....	4
2.1	Huidige situatie.....	4
2.2	Beoogde ontwikkeling.....	6
3	Werkwijze.....	7
4	Resultaten en effectbeoordeling.....	9
4.1	Otter.....	9
4.2	Overige beschermde soorten.....	9
4.3	Overige beschermde soorten en natuurwaarden.....	10
5	Conclusies en samenvatting.....	11
6	Literatuur.....	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel onderzoek

In opdracht van de gemeente Leeuwarden is nader onderzoek naar otter uitgevoerd. Het plangebied wordt gebruikt door een survivalvereniging en wil de gemeente Leeuwarden gaan gebruiken voor kampeeractiviteiten tijdens evenementen. In een eerder stadium zijn hiervoor natuurtoetsen (TAUW 2020a,b, & TAUW 2023) opgesteld. Op basis van sporen in het veld en gegevens in de NDFF is de aanwezigheid van otter te verwachten. Het is echter onduidelijk op welke wijze de otter het plangebied gebruikt en of dit leidt tot een overtreding van de Wet Natuurbescherming, zodoende is nader onderzoek uitgevoerd. Op 28 september 2023 is een veldbezoek uitgevoerd om de huidige situatie te beoordelen zodat bepaald kan worden of onderliggend nader onderzoek naar otter nog representatief is.

In deze rapportage worden de bevindingen van het uitgevoerde onderzoek beschreven. Tevens wordt aangegeven of, en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 volgt een overzicht van het plangebied en de beoogde ontwikkeling. In de navolgende hoofdstukken staan de details en de resultaten van het ecologisch onderzoek. In hoofdstuk 3 volgt eerst de werkwijze. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van het onderzoek behandeld. Aan de hand van de resultaten is een effectbeoordeling uitgevoerd. Tot slot vat hoofdstuk 5 alles in een conclusie samen.

2 Plangebied en beoogde ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het plangebied ligt ten noorden van de Groningerstraatweg en ten zuidwesten van het Natura 2000-gebied Grote Wielen. Het gebied bestaat uit grasstroken en grasvelden tussen dichtbegroeide bosschages. In het noordoosten ligt een hooiland. In het plangebied zijn een grote vijver en een aantal watergangen aanwezig. Het terrein wordt als survivalterrein gebruikt. Op vier plekken zijn hindernisterreinen aanwezig. Het gebouw van de Survival Vereniging bevindt zich in het zuidwesten van het plangebied. Ten oosten van dit gebouw is een parkeerterrein aanwezig. Het plangebied wordt ook door recreanten gebruikt en er worden honden uitgelaten. Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied.

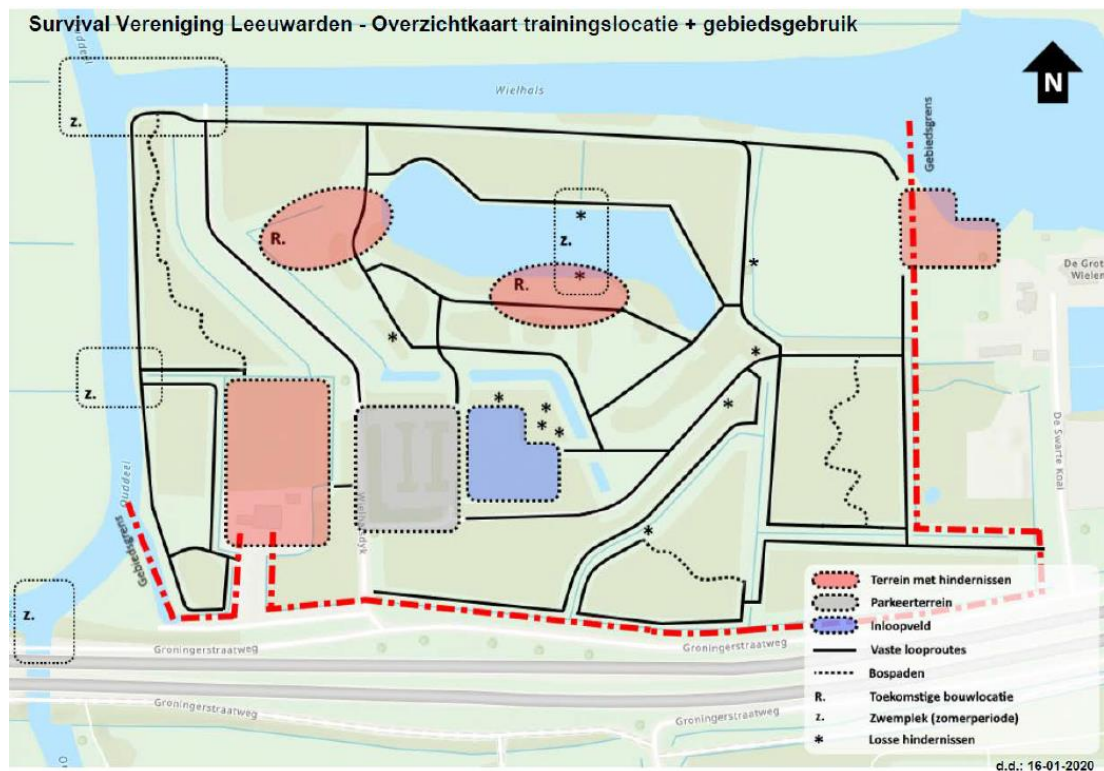

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Figuur 2.3 geeft de beoogde ontwikkeling weer. De Survival Vereniging Leeuwarden gebruikt het terrein voor trainingsdoeleinden. De huidige hindernisterreinen, zoals houten hordes, omgevallen boomstammen, houten palen over water en grotere “klimtoestellen” en klimparcours en onverharde paden worden gebruikt bij het trainen. Op enkele plekken wordt het water doorkruist. Ook wordt er op enkele plekken gezwommen.

Figuur 2.3 De beoogde ontwikkeling

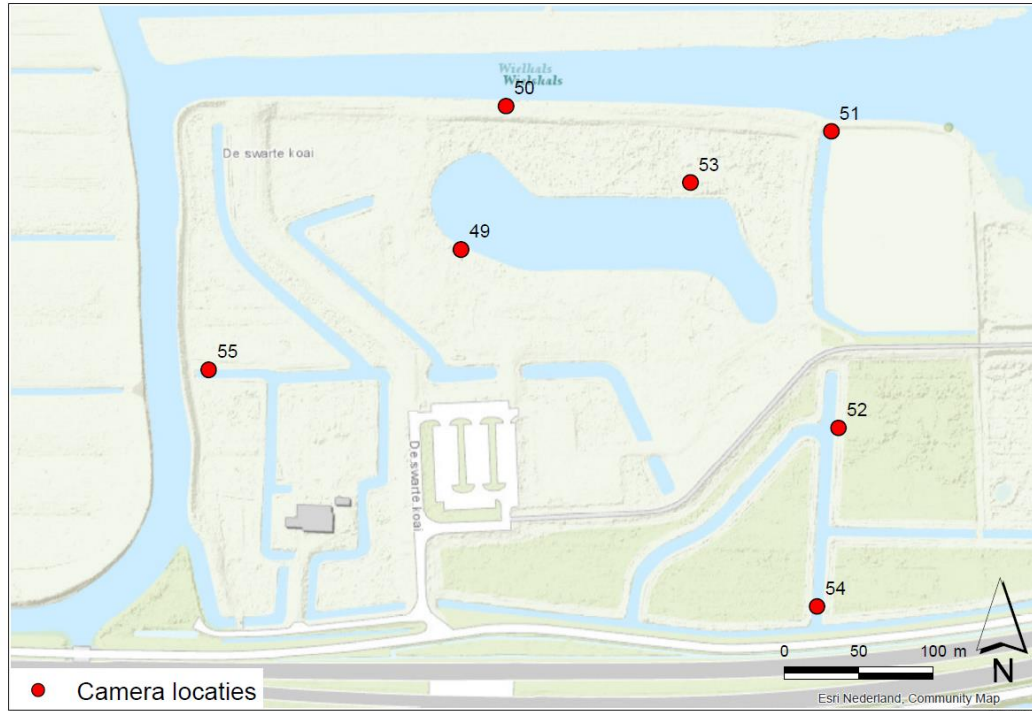
3 Werkwijze

Het onderzoek naar otters is uitgevoerd middels sporenonderzoek en cameravallen. Deze camera's maken foto's op het moment dat er beweging gedetecteerd worden.

De conventionele methode voor onderzoek naar otter is beschreven in de 'Handleiding verspreidingsonderzoek otter' (Dijkstra et al, 2012) en is bij dit onderzoek zoveel mogelijk gevolgd. Hierbij wordt in de wintermaanden gedurende drie inspectierondes visueel onderzoek verricht naar spraintlocaties op daarvoor geschikte plekken (zoals bij kruisingen van wateren, solitaire bomen of struiken langs rietkragen, landtongen of strekdammen). Tussen de verschillende locatiebezoeken zit ten minste 10 dagen. Door de ongebruikelijk hoge winterwaterstand in het gebied is het uitvoeren van de bezoeken en zoektocht naar spraints uitgesteld naar maart en april.

Bij lage populatiedichtheden kan het voorkomen dat er geen spraints aanwezig zijn. De afwezigheid van spraints sluit de aanwezigheid van otter dan ook niet uit. Daarom worden tijdens het eerste bezoek zeven cameravallen geplaatst op geschikte locaties zoals bij potentiële spraintlocaties en op mogelijke wissels. De camera's zijn geplaatst op 26 maart 2020 en opgehaald op 29 april 2020. De tussentijdse controle vond plaats op 15 april 2020. Daarmee hebben de camera's vijf weken in het veld gestaan. Bij de camera's is gebruik gemaakt van lokmiddelen in de vorm van sardines en kattenbrokken.

De camera's zijn geplaatst op de meest kansrijke locaties in het plangebied. Daarbij is een spreiding aangebracht van camera's nabij de omliggende boezem aan de rand van het gebied en bij de verschillende wateren in het gebied. De locaties van de camera's zijn weergegeven in figuur 3.1

Figuur 3.1. Locatie van de cameravallen

4 Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Otter

Bij het onderzoek met cameravallen zijn geen zekere otters of sporen van otters vastgesteld. Wel is van één foto bij camera 51 onvoldoende te beoordelen of dit otter betreft, steenmarter en bunzing kan onvoldoende worden uitgesloten. Zowel bunzing als steenmarter zijn meermaals in het gebied waargenomen (zie paragraaf 4.2) Hoewel de waarneming van otter niet zeker is, wordt bij een effectbeoordeling uitgegaan van een zekere waarneming. Daarnaast worden de gegevens in de NDFF meegenomen. In het plangebied komt otter voor, dit is hoofdzakelijk aan de randen van het gebied en niet in de watergangen of plassen centraal in het gebied. De aanwezigheid van otter betreft momenteel incidentele en zwervende exemplaren. Van een vaste rust- of verblijfplaats of van essentieel leefgebied is dus geen sprake. Negatieve effecten op otter zijn zodoende voor het huidige gebruik en de voorgenomen kampeeractiviteiten uitgesloten. Nieuwe activiteiten dienen altijd door een ter zake kundig ecooloog beoordeeld te worden. Doordat otter toeneemt kan actualiserend onderzoek nodig zijn. In de meeste gevallen is het bestaande onderzoek circa drie jaar geldig.

4.2 Overige beschermde soorten

Tijdens het onderzoek zijn twee strikter beschermde soorten vastgesteld, het gaat om een nestlocatie van buizerd (figuur 4.1) en om steenmarter welke meermaals op camera is vastgelegd. Hoewel steenmarter normaliter verblijfplaatsen heeft in bebouwing kan de soort ook verblijfplaatsen hebben in takkenhopen, boomholtes of rommelhoekjes. Dergelijke locaties zijn binnen het plangebied talrijk aanwezig. Hierdoor dient bij verdere (ruimtelijke) ontwikkelingen en activiteiten aangenomen te worden dat er in het plangebied een verblijfplaats aanwezig is. Waar exact een verblijfplaats is, is zeer lastig en soms zelfs niet vast te stellen. Negatieve effecten op steenmarter zijn voor het huidige gebruik uitgesloten, er is immers sprake van een bestaande situatie. Nieuwe activiteiten dienen altijd beoordeeld te worden door een ter zake kundig ecooloog om te beoordelen of de bestaande onderzoeken nog geldig zijn.

Figuur 4.1 Nestlocatie Buizerd

4.3 Overige beschermde soorten en natuurwaarden

Op de camerabeelden zijn tal van soorten vastgesteld, een overzicht is weergegeven in tabel 4.1. Muizen en ratten zijn buiten beschouwing gelaten. Opvallend is de hoeveelheid waarnemingen van bunzing en hermelijn, deze zijn ten opzichte van andere onderzoekslocaties opvallend vaak en wijdverspreid aanwezig. Daarnaast is door het passieve beheer in het gebied veel dood hout en is er veelal een geleidelijke overgang tussen gemaaide delen, ruigtes en bosschages. Voor deze soorten geldt ook dat er geen sprake is van een overtreding zolang er sprake is van het huidige gebruik. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling, wel is dan de zorgplicht van toepassing. Dit houdt in beginsel in dat er zorgvuldig gewerkt wordt en dat onnodig lijden of doden van exemplaren wordt voorkomen.

Tabel 4.1: Vastgestelde soorten per cameraval

Camera-nummer	Zoogdieren	Vogels
49	-	Boompieper, goudvink, houtduif, merel, roodborst, waterhoen, zanglijster
50	Bunzing, haas, konijn, ree	Blauwe reiger, fazant, uil sp.*
51	Haas, hermelijn, ree, marter sp* .	Fazant, roodborst

52	-	Blauwe reiger, buizerd, gaai, koolmees, meerkoet, wilde eend, zanglijster
53	Bunzing, haas, ree, steenmarter	Blauwe reiger, fazant, keep, koolmees, koperwiek, merel, nijlgans, wilde eend, zanglijster, zwarte kraai
54	Bunzing, hermelijn, ree, steenmarter	Blauwe reiger, fazant, gaai, houtduif, houtduif, meerkoet, merel, wilde eend, zwarte kraai
55	Bunzing, hermelijn, ree	Blauwe reiger, fazant, houtduif, roodborst, wilde eend

* Sp. staat voor specimen, soms is determinatie op soort niet mogelijk

5 Conclusies en samenvatting

In opdracht van de gemeente Leeuwarden is nader onderzoek naar otter uitgevoerd. Het plangebied wordt gebruikt door een survivalvereniging en wil de gemeente Leeuwarden gaan gebruiken voor kampeeractiviteiten tijdens evenementen. In een eerder stadium zijn hiervoor een natuurtoetsen (TAUW 2020a,b, TAUW 2023) opgesteld. Op basis van sporen in het veld en gegevens in de NDFF is de aanwezigheid van otter te verwachten. Het is echter onduidelijk op welke wijze otter het plangebied gebruikt en of dit leidt tot een overtreding van de Wet Natuurbescherming, zodoende is nader onderzoek uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek is otter niet met zekerheid vastgesteld, er is echter één foto welke suggestief is voor otter. Dit, in combinatie met de gegevens in de NDFF geeft voldoende aanleiding om otter als aanwezig te beschouwen. De aanwezigheid van otter betreft momenteel incidentele en zwerfende exemplaren. Van een vaste rust- of verblijfplaats of van essentieel leefgebied is dus geen sprake. Negatieve effecten op otter zijn zodoende voor het huidige gebruik en de voorgenomen kampeeractiviteiten uitgesloten. Nieuwe activiteiten dienen altijd beoordeeld te worden een ter zake kundig ecooloog, doordat otter toeneemt kan actualiserend onderzoek nodig zijn. In de meeste gevallen is het bestaande onderzoek circa drie jaar geldig.

Tijdens het onderzoek is ook een nestlocatie van buizerd vastgesteld en is de aanwezigheid van steenmarter vastgelegd. Voor steenmarter zal uitgegaan moeten worden van verblijfplaatsen in de takkenhopen, rommelhoekjes of de ruigte in het gebied. Naast deze soorten zijn verschillende algemenere en bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijgestelde soorten vastgesteld. Deze zijn opgenomen in tabel 4.1.

Op 28 september 2023 is een nieuw veldbezoek uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat de situatie onveranderd is ten opzichte van het onderzoek in 2020. Het onderzoek uit 2020 is daarom nog representatief.

Hoewel strikt genomen de activiteiten zoals die nu worden uitgevoerd doorgang kunnen vinden, heeft het wel de aanbeveling om het huidige passieve beheer voort te zetten. Voor de algemene biodiversiteit is het huidige beheer van grote meerwaarde.

6 Literatuur

Dijkstra, V.V.A., F.J.J. Niewold & H.A.H. Jansman, 2012. Handleiding verspreidingsonderzoek otter. Rapport 2012.14. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

TAUW 2020a, Natuurtoets survival terrein te Leeuwarden. Rapportage met kenmerk R001-1274972MTR-V02-efm-NL d.d. 16 april 2020.

TAUW 2020b. Quicksan kamperen festivals Groene Ster. Rapportage met kenmerk R001-1273578AIH-V01-nda-NL d.d. 23 april 2020.

TAUW 2023 Actualisatie natuurtoets survivalterrein te Leeuwarden. Rapportage met kenmerk R001-1293311STH-V01-sss-NLd.d. 16 oktober 2023